

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูผู้สอนพลศึกษา เพื่อนำไปสู่กรอบการวิจัยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยเสนอเนื้อหาสาระสำคัญตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 หน้าที่และความรับผิดชอบของครู

1.2 วิชาชีพครูและจรรยาบรรณครู

1.3 คุณลักษณะของครูพลศึกษา

1.3.1 คุณลักษณะด้านวิชาการ

1.3.2 คุณลักษณะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3.3 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

1.3.4 คุณลักษณะด้านจริยธรรมและคุณธรรม

1.3.5 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยในประเทศ

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.3 กรอบความคิดในการวิจัย

หน้าที่และความรับผิดชอบของครู

คำว่า "ครู" มีความเป็นมาอันยาวนานและมีความหมาย 2 นัยคือครูตามรูปศัพท์และครูตามเหตุผลหรืออธิบายซึ่งมีผู้ให้ความหมายของครูไว้ดังนี้ (ลัดดา เสนางาม, 2532 : 31)

คำว่า "ครู" มาจากภาษาบาลีว่า "ครู-ครู" หรือมาจากภาษาสันสกฤตว่า "คุรุ" ในความหมายที่เป็นคำนาม แปลว่า ผู้สั่งสอนศิษย์ในภาษาบาลีแปลว่า หนัก หรือ สูง ในภาษาสันสกฤต แปลว่า ใหญ่ หรือ หนัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 171)

วิระ ตันตระกูล (2525 : 20) ให้ความหมายว่าครู คือผู้สอนประจำในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ และได้รับเงินเดือนประจำ

ประยุทธ์ ปยุตโต (2530 : 238) ให้ความหมายไว้ว่า ครู หรือ คุรุ คือผู้นำเคารพในฐานะประพุดติสมควรแก่ฐานะ ให้ความรู้ที่กอบอุ้มพึ่งได้ และปลอดภัย

ปรีชา พิณทอง (2532 : 1627) ให้ความหมายว่าผู้สอนความรู้ในด้านศิลปวิทยาการต่าง ๆ เรียกว่าครู

นอกจากนี้คำว่า " ครู " จะมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า " Teacher " ซึ่งมาจากคำว่า " Teach " ซึ่งภาษาอังกฤษดั้งเดิมมีความหมายในการ " แสดง ชี้ให้เห็น " เป็นคำพื้นหรือคำที่ใช้ทั่วไปในความหมายที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้หรือทักษะโดยปกติ มักแสดงความสนใจแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล (อมร รัชศาสตร์, 2530 : 527) ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีป อภิสิทธิ์ (2524 : 7-10) ได้พิจารณาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า " ครู " ตรงกับ " Teacher " มีความหมายดังนี้

T	หมายถึง	Teach	การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ นั่นคือ ครู
E	หมายถึง	Ethics	ผู้ที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมและจริยธรรม
A	หมายถึง	Academic	เป็นนักวิชาการมีหลักวิชาความรู้
C	หมายถึง	Cultural Heritage	เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม
H	หมายถึง	Human Relation	การมีมนุษยสัมพันธ์
E	หมายถึง	Evaluation	การวัดและการประเมินผล
R	หมายถึง	Research	ค้นคว้าวิจัยแล้วนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์ให้เกิด

ประโยชน์

S หมายถึง Services เป็นผู้ให้บริการแก่สังคม

ฉะนั้นสรุปได้ว่า ครู คือ ผู้สอนอย่างกว้างขวาง ผู้นำความรู้ และความประพฤติ มีสัมพันธภาพอันใกล้ชิดกับศิษย์

ครูตามเหตุผลหรืออรรถาธิบาย ได้มีผู้ให้เหตุผลเกี่ยวกับความเป็นครูมากมาย เช่น ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ ครูคือปูชนียบุคคล และครูคือแสงเทียนในกลางป่าเขา ซึ่งแต่ละใจความพิจารณาแง่มุมความหมายของครูต่าง ๆ กัน

ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ หมายถึง ครูต้องเป็นต้นแบบที่ดีแก่ศิษย์ที่จะเอาเยี่ยงอย่างครู จึงได้รับฉายาว่า เป็นแม่พิมพ์ของชาติ (ลัดดา เสนาวงษ์, 2532 : 32)

ครูคือแสงเทียนในป่าเขา หมายถึง การเปรียบเทียบครูเป็นเสมือนแสงเทียนที่ส่องสว่างกลางป่าเขาขณะเดียวกันแสงเทียนบางดวงก็ถูกย่ำจนจมนดับไป เพราะครูหาที่ปลอดภัยในชีวิตไม่ได้ในบางครั้ง (สายัณห์ ผาน้อย, 2530 : 8)

จากความหมายของครูตามรูปศัพท์ และตามอรรถาธิบายจะเป็นแนวทางเดียวกัน คือ เป็นอาชีพที่ผลิตคนให้มีความพากเพียร มีความรับผิดชอบ เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในสังคม ยนต์ ชุ่มจิต (2531 : 56-59) ได้สรุปหน้าที่และความรับผิดชอบของครูไว้ดังนี้คือ

1. สอนศิลปวิทยาการต่าง ๆ ให้กับศิษย์ถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครู โดยตรงที่จะต้องสอนให้ศิษย์คิดเป็นทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

2. ฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกที่พึงามต่าง ๆ ให้แก่ศิษย์โดยครูจะต้องกระทำควบคู่ไปกับการสอนศิลปวิทยาการต่าง ๆ ทุกวิชา

3. ปกครองดูแลความทุกข์สุขของศิษย์ การปกครองดูแลความทุกข์สุขของนักเรียน จะบังเกิดผลดีต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน หรือระหว่างครูกับผู้ปกครอง นักเรียน

3.1 ห้ามปรามตักเตือนนักเรียน หรือลงโทษนักเรียนที่มีนิสัยก้าวร้าว ไม่ให้ทำความเดือดร้อนแก่เพื่อนและคนอื่น ๆ

3.2 ดูแลด้านอาหารการกิน น้ำดื่ม น้ำใช้ สำหรับนักเรียนให้ถูกสุขลักษณะอนามัย อยู่เสมอ

3.3 ดูแลรักษาพยาบาลนักเรียนเมื่อยามเจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุ

3.4 ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อาหารกลางวัน หนังสือเรียน

3.5 จัดกิจกรรมนันทนาการ ให้นักเรียนได้พักผ่อนหย่อนใจ หรือเสริมสร้างสติปัญญาตามความเหมาะสม

3.6 สอดส่องดูแลห้ามปรามตักเตือนหรือลงโทษนักเรียนที่มีนิสัยลัทธิขโมยของเพื่อน

3.7 ส่งเสริมประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่ทำความดี

4. การประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของครูที่จะต้องกระทำเป็นประจำ ๆ ตลอดเวลาที่มีการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบพัฒนาการของนักเรียน

5. แผนแนวการศึกษาและอาชีพแก่ศิษย์ นักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และบุคลิกภาพ การแผนแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนครูจึงต้องทำให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน

6. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเจริญงอกงามของศิษย์ ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในวิชาการต่างๆ และกิจกรรมนอกหลักสูตรซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนความเจริญงอกงามของนักเรียนในหลายๆ ด้าน เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด กีฬา ฯลฯ

7. ปฏิบัติงานในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จเรียบร้อย และมีคุณภาพ เช่น งานธุรการในชั้น ตรวจสอบแบบฝึกหัด ฯลฯ

8. ดูแลสอดส่องป้องกันทรัพย์สินของโรงเรียนมิให้บังเกิดความเสียหาย ครูทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่จะต้องช่วยกันรักษาทรัพย์สิน ของโรงเรียนทุกสิ่งทุกอย่างให้อยู่เป็นปกติ เช่นเดียวกับทรัพย์สินของตนเอง

9. สร้างเสริมสมรรถภาพทางวิชาการ ให้แก่ตนเองอย่างสม่ำเสมอเพราะครูจะต้องทำการสอนและต้องใช้ความรู้เป็นเครื่องมือ หากเครื่องมือเก่า หรือล้าสมัยและไร้ประสิทธิภาพ ผลผลิตคือความเจริญงอกงามของศิษย์ก็ด้อยคุณภาพไปด้วย

10. ความคุมตนเองให้ตั้งอยู่ในคุณธรรมของความเป็นมนุษย์และความเป็นครูถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุดของครู เพราะครูไม่สามารถควบคุมตนเองให้เป็นคนที่มีคุณธรรมของความเป็นมนุษย์ และความเป็นครูได้แล้ว จะพลอยทำให้ละทิ้งหน้าที่ในข้ออื่น ๆ ดังกล่าวด้วย

สมาน แสงมะลิ (2520 : 21) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของครูไว้ดังนี้

1. อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เพราะเป็นการอบรมสั่งสอนบุคคลเป็นการยกระดับจิตใจคนให้สูงขึ้น ครูมักจะได้รับคามนิยมนับถือทั้งจากนักเรียน ผู้ปกครองและสังคมเป็นอย่างดี ครูจึงต้องมีการประพฤติปฏิบัติเหมาะสมกับสังคมที่ยกย่อง

2. หน้าที่สำคัญของครู

2.1 อบรมสั่งสอนให้เด็กมีความรู้ ความประพฤติดี สามารถเลี้ยงตนเอง และทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้

2.2 รักษา ถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ

2.3 เป็นผู้คอยแนะนำสิ่งที่ดีงามใหม่ ๆ ให้แก่ชนรุ่นหลัง

3. ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูนั้น ครูจะต้อง

3.1 ทำตนให้เป็นตัวอย่างต้องเป็นคนมีหลักฐาน สามารถครองตนได้

3.2 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

3.3 ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

3.4 มีวินัยปฏิบัติตามแบบของทางราชการ

3.5 มีความสามัคคีร่วมมือปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนครูในโรงเรียน

อย่างเต็มที่

3.6 รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

สำหรับหน้าที่ในการสอนของครูควรมีหน้าที่สำคัญ ๆ ดังนี้ (ชिरะ รุญเจริญ, 2525 : 62-63)

1. อธิบายให้ข้อเท็จจริงและแสดงวิธีแก้ปัญหาโดยวิธีต่าง ๆ

2. จัดริ่รงาน ดำเนินการ และดูแลนักเรียนในความรับผิดชอบของตน

3. ดำเนินการให้นักเรียนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4. ให้สวัสดิการแก่นักเรียน เช่น ให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง

5. แก่ทัศนคติ และความเชื่อผิด ๆ ของนักเรียนรวมทั้งปัญหาที่นักเรียนประสบ

6. วินิจฉัยปัญหาทางการเรียนรู้ของนักเรียน

7. ผลิตวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

8. ประเมินผลนักเรียนกับรวบรวมไว้ และรายงานให้ผู้ปกครองทราบ

9. จัดห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้

10. ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

11. ช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน

12. ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนาตนเองและชีวิตในสังคม

สมน อมรวิวัฒน์ (2534 : 5-6) กล่าวว่า ลักษณะภารกิจที่ครูต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความเจริญสมกับความเป็นครูมี 4 ประการซึ่งตามหลักพุทธธรรมเรียกว่าภาวนา 4 คือ

1. กายภาวนา การพัฒนาทางกาย (Physical Development) คือ การฝึกอบรมวิธี การปฏิบัติงานกับสิ่งแวดล้อมในทางที่ถูกที่ควรวันและลดละเลิกการกระทำที่นำโทษนำไปสู่การเสื่อมและมุ่งพัฒนาการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม

2. ศีลภาวนา การพัฒนาความประพฤติ (Moral Development) เป็นการพัฒนา ความประพฤติและจรรยาของบุคคล ให้เป็นไปตามหลักการและระเบียบวินัยที่ถูกต้อง ช่วยให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเมตตา ซื่อตรง ไม่ล่วงละเมิด จริงใจ และใช้สติปัญญา

3. จิตภาวนา การพัฒนาจิตใจ (Emotional and Mental Development) หมายถึง การฝึกอบรมจิตใจให้เบิกบานผ่องใส เข้มแข็ง มั่นคง เรื่องของการพัฒนาจิตนี้เป็นประเด็นหลักที่ ทำให้คนเป็นมนุษย์ และมีผลต่อบุคลิกภาพของครูอย่างยิ่ง ครูที่มีความสุขคือครูที่ได้ฝึกอบรมหรือ พัฒนาจิตของตนอยู่เสมอ

4. ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา (Intellectual Development) กระบวนการ พัฒนาปัญญานั้น เป็นการวิเคราะห์ฝึกฝนตนเองจากภายใน เช่น สำรวจความรู้สึก ความคิด ความเข้าใจต่อเหตุการณ์และปัญหาที่ได้เผชิญด้วยความเป็นอิสระ ไม่ตกเป็นทาสของอคติ คือ ความรัก โลภ โกรธ หลง ฝึกตนที่จะมอง และมีปฏิกริยาต่อสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงที่มันเป็นอยู่ รู้เท่ากับความเปลี่ยนแปลงและสามารถใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา

ชาญชัย เรืองขจร (2523 : 33) ได้กล่าวว่าบทบาทและหน้าที่ของครูพลศึกษาชั้นจะ ต้องคำนึงถึงคุณค่าของวิชาพลศึกษาหรือเรียกว่า คุณค่าโดยตรง ได้แก่ กิจกรรมพลศึกษาจะ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการทรงตัวที่ดีในอิริยาบถต่าง ๆ และมีความสนุกสนานจากการประกอบ กิจกรรมพลศึกษาคุณค่านี้มีมานานแล้ว ได้แก่ กิจกรรมพลศึกษาจะทำให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพ ทางกายที่ดี มีทักษะมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่น ๆ มีคุณลักษณะของ นักกีฬา คือ กล้าหาญซื่อสัตย์ยุติธรรมยอมรับความจริงให้อภัยสุภาพและโอปอ้อมอารี มีพฤติกรรม ที่เป็นประชาธิปไตยและมีวุฒิภาวะทางอารมณ์สมบูรณ์

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่าหน้าที่และความรับผิดชอบของครูนั้น นับว่ามีหน้าที่ มากมายและหนักมาก นั่นคือครูต้องมีความรู้อย่างแท้จริงเพื่อที่จะได้นำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับ ลูกศิษย์ไม่ผิดพลาด นอกจากนั้นครูต้องมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน ไม่ละทิ้งงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอและบริการสังคมด้วยปัญญาเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป

วิชาชีพครูและจรรยาบรรณครู

ปัจจุบันมีระบบใหม่ ๆ เข้ามาช่วยเหลือครู คือโทรทัศน์เป็นตัวกำหนดการใช้ภาษา คำนิยมของบุคคลในสังคมอีก 20 ปีข้างหน้าจะต้องถามว่าศึกษาศาสตร์มีอะไรต่อสื่อมวลชนบ้าง และถ้าเกิดครูไม่มีอิทธิพลทางสื่อมวลชน วิชาชีพครูก็จะไม่มีอนาคต เพราะสิ่งที่ครูทั้งหลายสอน ในขณะนี้คอมพิวเตอร์จะช่วยสอนให้หมดควิชาชีพครูและสถานภาพศึกษาศาสตร์ในปัจจุบันกับเวลานั้นจะต่อกันไปอย่างไร

ขงจื้อ กล่าวไว้ว่า "คิดการปีเดียวให้ปลูกข้าว คิดการ 10 ปีให้ปลูกต้นไม้ คิดการ 100 ปีให้ปลูกคน" (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, ม.ป.ป. : 1) วิชาชีพครูที่แท้จริงต้องลิ้มความเป็นราชการและโรงเรียนราษฎร์ ให้นักถึงความเป็นคน ความเป็นกัลยาณมิตรและความเสมอภาคกันกับทุกคนในสังคมเนื่องจากการศึกษาคือ สิ่งที่จะสอนให้เราแสวงหาศักยภาพในตัวเรา ให้พบเพื่อบูรณาการตัวเองว่า เรามีความสามารถขนาดไหน มีลักษณะต่อยลักษณะเด่นด้านใด เพื่ออยู่ในสังคมรับใช้สังคมและนำสังคมไปสู่ความยุติธรรม

ลัดดา เสนาวงษ์ (2532 : 36-37) ได้กล่าวถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูว่า มีความพยายามสร้างความแกร่งของอาชีพ ให้มีศักดิ์ศรีเป็นวิชาชีพชั้นสูง อย่างสมบูรณ์โดยพิจารณา ดังนี้

1. วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่ให้บริการแก่สังคม เพราะทุกสังคมกำหนดให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งให้คงเอกลักษณ์ของสังคมนั้น ๆ ไว้
2. มีความอิสระในการดำเนินการ เช่น ใช้ดุลยพินิจในการเลือกวิธีสอน เทคนิค การใช้สื่อการสอน และการประเมินผลได้อย่างเหมาะสมกับวัยของเด็ก
3. การให้บริการแก่สังคม โดยวิธีการแห่งปัญญา เนื่องจากวิชาชีพครูต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์
4. ได้รับการฝึกอบรมเป็นระยะยาวนาน เพราะต้องศึกษาทั้งทฤษฎีการสอน และการปฏิบัติทดลอง
5. ประเพณีที่ดีมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
6. มีสถาบันหรือองค์กรวิชาชีพ ได้แก่ ครูสภา ทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิสวัสดิการและการพัฒนาการวิชาชีพอยู่ในขณะนี้

หม ภูมิภาค (2527 : 60) ได้กล่าวถึงวิชาชีพครูน่าจะมีลักษณะ 3 - 5 ประการ คือ

1. วิชาชีพจะต้องมีหน้าที่เฉพาะ ที่ว่าจะให้บริการแก่สังคมไม่ซ้ำซ้อนกับวิชาชีพอื่น ครูก็ทำหน้าที่บริการสังคม ซึ่งไม่ซ้ำซ้อนกับวิชาชีพอื่น ๆ
2. ต้องมีเสรีภาพในทางวิชาการ ทางวิชาชีพนั้นหมายถึง จะดำเนินการเตรียมแผนการสอนอย่างไรจะทำได้ในกรอบหรือนอกเหนือก็เป็นเรื่องที่พลัดพลองได้ไม่มีใครมาบอกว่าเป็นทำไม่ถูก
3. ต้องมีการฝึกอบรมระยะยาวนานพอสมควร มีหลักสูตรแน่นอน

4. จะต้องมีจรรยาบรรณ ซึ่งของเราก็มีครูสภาจะเป็นแนวทางที่เราต้องประพฤติปฏิบัติร่วมกันคนที่เป็นครูจะต้องทำอย่างนี้ถ้าทำผิดก็ไม่ใช่นครุที่ดี

5. จะต้องมีองค์การสมาคมวิชาชีพครู

ครูควรมีจรรยาบรรณครูซึ่งคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาได้นำเอาจรรยาบรรณฉบับปรับปรุงมาใช้โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวดดังนี้ คือ (โกสินทร์ รังสิยาพันธ์, 2530 : 39-40)

หมวดที่ 1 เรื่องอุดมการณ์ของครู

1. ศรัทธาในอาชีพครู อุทิศตนเพื่อศิษย์และการศึกษา
2. ดำรงและเสริมสร้างเกียรติแห่งอาชีพครู
3. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

หมวดที่ 2 เรื่องเอกลักษณ์ของครู

1. อุดมความรู้จักผ่อนปรนต่อปัญหา สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในเวลาและนอกเวลาสอน
2. รับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อตนเอง สามารถร่วมงานเป็นหมู่คณะได้
3. เอาใจใส่ต่อการเรียน ความประพฤติ ความเป็นอยู่และพิจารณาคุณค่าของศิษย์แต่ละคนด้วยเหตุผล

4. ใฝ่หาความรู้ สำราจปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอและมีใจหาวิธีใหม่ ๆ ในด้านการอบรมสั่งสอน

5. ขยันหมั่นเพียร รู้จักคิดริเริ่ม
6. มีความยุติธรรม และทำให้ศิษย์เกิดความอบอุ่นใจ
7. ดำรงตนอย่างเรียบง่าย ประหยัดเหมาะสมกับสภาพอาชีพครู
8. เป็นผู้มีวัฒนธรรมและศีลธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ
9. สุขภาพเรียบร้อยประพฤติตนสม่ำเสมอเหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดี

ของศิษย์

หมวดที่ 3 เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติตนของครู

1. ต้องรักษาความสามัคคีชื่อเสียงของหมู่คณะและสถานศึกษาที่สังกัดอยู่
2. ต้องไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนา
3. ต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว
4. ไม่ละทิ้งการสอน อุทิศเวลาให้แก่ศิษย์และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ

5. ต้องรักษาความลับของศิษย์ เพื่อนร่วมงานและสถานศึกษา
6. ต้องถือปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมที่ดีของสถานศึกษา
7. ต้องประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม

โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์อันมิชอบ

8. ต้องไม่ปิดบังอำพรางหรือบิดเบือนเนื้อหาสาระทางวิชาการ
9. ต้องไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม เพื่อนร่วมงานและบุคคลใด เชื้อพ้อง และไม่กระต้างกระต๋องต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งการในหน้าที่การงาน โดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแผนของสถานศึกษา
10. ต้องไม่เบียดบัง ใช้งานหรือนำผลงานของศิษย์ไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว
11. ต้องไม่นำหรือยอมให้นำผลงานวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

12. ต้องไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน

ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 โดยที่เป็นการสมควรให้มีการปรับปรุงระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ. 2526 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 (2) และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาจึงวางระเบียบไว้เป็นจรรยาบรรณครู เพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพครู

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า " ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 "

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณครู และวินัยตามระเบียบประเพณี ของครู พ.ศ. 2526 และให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 กำหนดให้ครูมีจรรยาบรรณดังต่อไปนี้

1. ครูต้องรักเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรมสั่งสอนฝึกฝนสร้างเสริมความรู้ความสามารถและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งกายวาจาและจิตใจ ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกายสติปัญญาจิตใจอารมณ์และสังคมของศิษย์
4. ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
5. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ
6. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
7. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
8. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

จรรยา แก่นวงษ์คำ (2523 : 57) ให้ความเห็นว่าครูที่ดีควรมีจรรยาบรรณ ดังนี้

1. มีความศรัทธาในอาชีพครู และให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
 2. ควรบำเพ็ญตนให้สมกับได้ชื่อว่าเป็นครู เพราะครูเป็นผู้มีเกียรติและศักดิ์ศรี
- ครูพลศึกษาจึงควรเป็นผู้มีความประพฤติที่มีความรู้ดีในการประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้เรียน
3. ควรตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
 4. ควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด
 5. ควรรู้จักเสียสละ และรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
 6. ควรรักษาชื่อเสียงของคณะครูด้วยกัน
 7. ควรรู้จักมัธยัสถ์และพยายามสร้างฐานะของตนเอง
 8. ควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
 9. ควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

ปรีชา กลิ่นรัตน์ (2526 : 156) กล่าวว่า ครูพลศึกษาควรมีจรรยาบรรณ ดังนี้

1. ต้องยอมรับและปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูทั่วไป
 2. ต้องมีความรับผิดชอบต่อจะจัดโครงการเพื่อให้บรรลุจุดหมาย คือ พัฒนา
- ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมของนักเรียน
3. ไม่เอาเรื่องส่วนตัวของครูคนอื่นหรือนักเรียนมาเปิดเผย
 4. ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อเป็นการกระตุ้นนักเรียน
 5. ต้องมีความสัมพันธ์กับครูอื่น ๆ เคารพและเข้าใจซึ่งกันและกัน
 6. ต้องร่วมมือกับโรงเรียนทุกด้าน อย่างไม่เห็นแก่เห็นคเหน้อย เพื่อความสำเร็จ
- ทางการศึกษา
7. ต้องเข้าใจแนวทางเพื่อการเรียนการสอนพลศึกษาไม่ควรข้ามหน้าข้ามตา
 8. ต้องมีหน้าที่ศึกษาหาความรู้ใส่ตัวเองอยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงตัดแปลงอาชีพให้ดีขึ้น
 9. ต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
 10. ควรเป็นสมาชิกขององค์กรส่งเสริมอาชีพพลศึกษา

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่า วิชาชีพครูและจรรยาบรรณของครูนั้นเป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างสมบูรณ์เป็นอาชีพบริการแก่สังคมด้วยปัญญา มีความเป็นอิสระในการดำเนินการต้องประพฤติดี มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ มีอุดมการณ์ ขยัน ไม่ลบหลู่ศรัทธามั่นศาสนาและผู้อื่นเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

คุณลักษณะของครูพลศึกษา

คุณลักษณะของครูพลศึกษานับว่าเป็นสิ่งที่จะต้องมีความในตัวของครูผู้สอนพลศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพราะอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนเป็นส่วนใหญ่จึงจะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนซึ่งจะต้องมีคุณลักษณะหลายด้านด้วยกัน ได้มีผู้ให้แนวความคิดไว้ ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะด้านวิชาการ

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523 : 40-43) กล่าวว่า การที่ครูพลศึกษาปฏิบัติหน้าที่และภารกิจทางพลศึกษาได้ดีและมีประสิทธิภาพนั้น ควรจะมีลักษณะสำคัญดังนี้คือ

1. เป็นผู้มีความรู้ที่ดีทั้งในด้านวิชาการศึกษาทั่วไปวิชาครูและวิชาพลศึกษาซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจในหลักการและปรัชญาการศึกษาที่ถูกต้อง สามารถเข้าใจลักษณะและความต้องการด้านร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคมของผู้เรียนแต่ละคน สามารถจัดกิจกรรม ประสบการณ์ วิธีการสอน วิธีการวัดและประเมินผล การพัฒนาการเรียนของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2. เป็นผู้ที่มีความศรัทธาในวิชาชีพพลศึกษาอย่างแท้จริง โดยปฏิบัติดังนี้คือ

- 2.1 เป็นผู้อุบายหรืออยากเห็นด้วยการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ในวิชาพลศึกษา
- 2.2 มีความภาคภูมิใจและจงรักภักดีต่อวิชาชีพพลศึกษาอยู่เสมอ
- 2.3 อุทิศตนให้ได้มาซึ่งผลการเรียนพลศึกษาของผู้เรียนด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 2.4 ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพพลศึกษา
- 2.5 มีความเอาใจใส่ในสถาบันวิชาชีพด้วยการเป็นสมาชิกของสถาบันวิชาชีพ
- 2.6 ยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพพลศึกษา

นอกจากนี้ ยุกา บุรีภักดิ์ (2533 : 56) ยังให้ความเห็นว่าลักษณะที่จำเป็นอย่างยิ่งของครูที่ดีด้านวิชาการ มีอยู่ 12 ลักษณะ ได้แก่

1. การสะสมต่าง ๆ
2. การใช้ห้องสมุดและแหล่งวิชาการ
3. การติดตามข่าวต่าง ๆ
4. ความพร้อมที่จะรับคำแนะนำด้านวิชาการจากผู้อื่น
5. การติดตามความเคลื่อนไหวในวงการการศึกษา
6. ความพยายามเพิ่มวิทยฐานะ
7. การเป็นสมาชิกของสมาคมทางด้านวิชาการ
8. ความสนใจในการทัศนศึกษา
9. ความสนใจเข้าฟังการอภิปรายและปาฐกถา
10. การศึกษานับถอยหลังในงาน
11. การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา
12. ความสนใจในการค้นคว้าและวิจัยต่าง ๆ

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2518 : 30) มีความเห็นว่า ครูพลศึกษาจะต้องรู้หลายอย่าง มีความรู้วิชาครุวิชาสามัญและวิชาอื่น ๆ ด้วยคนที่เก่งกีฬาไม่จำเป็นต้องสอนพลศึกษาเก่งเสมอไป แต่คนที่มีความรู้วิชาครุกว้างขวางและมีความรู้ทันการศึกษาดีพอสมควรอาจสอนพลศึกษาได้ดีกว่านอกจากนี้ครูพลศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจเรื่องการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพราะเป็นกลไกในการปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนให้ดีขึ้นและบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น โดยครูจะต้องนำผลการประเมินมาทำหน้าที่ 2 ประการ คือ

1. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการประเมินผลเมื่อสอนจบในแต่ละแผนการสอนและในแต่ละหน่วย นักเรียนคนใดที่ไม่สามารถ ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและประเมินผลซ้ำเป็นการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

หลักสำคัญในการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดทำ จุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมพฤติกรรม พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะนิสัยและด้านกระบวนการ การจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผล จึงต้องสามารถวัดและประเมินผล ได้ครอบคลุมพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ เช่นกัน

2. การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน สำหรับการประเมินผล เพื่อตัดสินผลการเรียน ผู้ประเมินผลต้องมีความรู้ความเข้าใจว่า จุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป.02 นั้นเป็นสมรรถภาพที่ครอบคลุมพฤติกรรมของนักเรียนตามที่หลักสูตรกำหนด ต้องประเมินผลในทุกระดับชั้น โดยเพิ่มความยากของกิจกรรมเป็นความเข้มข้นของการวัดแตกต่างกันไปตามระดับชั้น

เนื่องจากการเรียนการสอนวิชาพลศึกษามีลักษณะแตกต่างจากการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ มาก ในการวัดผลและประเมินผลในทางวิชาพลศึกษานี้จึงอาจจะต้องมีปัญหาแตกต่างกันไปด้วยเพื่อเป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลให้ได้ผลดียิ่งขึ้นครูพลศึกษาคควรจะได้คำนึงถึงหลักสำคัญดังต่อไปนี้ (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2523 : 154-156)

1. การวัดผลและประเมินผลทางพลศึกษา จะให้ได้ผลดีถูกต้องจะต้องสามารถวัดได้ครอบคลุมทุก ๆ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนและจะต้องใช้เครื่องมือวัดแตกต่างกันไป

2. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนบางอย่างเป็นผลรวมของพฤติกรรมย่อยหลาย ๆ อย่างครูไม่สามารถที่จะทำการวัดโดยตรงได้เลยทีเดียว จนกว่าจะได้แยกแยะปัจจัยที่สำคัญ ๆ ที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรมนั้นเสียก่อน เช่น สมรรถภาพทางด้านร่างกายครูจะทำการวัดได้ ต่อเมื่อได้แยกแยะปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ๆ คือความเร็ว ความทนทานของกล้ามเนื้อ ความทนทานของร่างกายโดยรวม ความคล่องตัว ความสามารถในการทรงตัว พลังของกล้ามเนื้อ ฯลฯ เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ก่อนที่จะทำการวัดครูจะต้องเข้าใจเพื่อจะได้สามารถเลือกข้อทดสอบมาทำการวัดพฤติกรรมย่อยเหล่านั้นได้ถูกต้อง

3. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนบางอย่าง สามารถวัดได้ถูกต้อง โดยนักเรียนจึงให้ครูจับเวลาเพื่อดูความเร็ว 1- 2 คนตามจำนวนครูที่สามารถจับเวลาได้ในการวัดความทนทานของกล้ามเนื้อแขนและไหล่ ครูก็สามารถวัดโดยให้นักเรียนตั้งข้อให้ครูนับจำนวนที่ละ 1- 2 คนหรือการวัดอย่างอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันนี้ ครูก็จะให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อให้ครูดูเป็นรายบุคคล เช่นนี้ เป็นการวัดที่จะได้ผลและถูกต้อง แต่ครูจะต้องเสียเวลาในการวัดมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครูต้องสอบนักเรียนหลาย ๆ ชั้นเรียน เมื่อเป็นเช่นนี้ ครูควรจะสามารถเลือกทดสอบเฉพาะพฤติกรรมที่เห็นว่ามีความเหมาะสมกับเวลา

4. พฤติกรรมบางอย่างไม่สามารถที่จะทำการวัดได้อย่างปรนัย และมีความยากลำบากในการหาเครื่องวัด เช่น พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา การเป็นผู้มีระเบียบวินัย การเป็นผู้เล่นและผู้ดูกีฬาที่ดี หรืออื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนี้ พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อการเรียนวิชาพลศึกษามาก การวัดพฤติกรรมในลักษณะนี้ที่จะให้ผลดีนั้นประการแรก ครูควรจะให้คำจำกัดความและแยกแยะส่วนประกอบของพฤติกรรมนั้น ๆ ให้เห็นได้ชัดเจนแจ่มแจ้งเสียก่อน ประการที่สองครูต้องกำหนดไว้ให้แน่นอน ปฏิบัติตนบ่อยมากน้อยเพียงใดจึงจะเรียกว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ดีปานกลางหรือน้อย ประการสุดท้ายที่สำคัญคือ ครูจะต้องสังเกตเป็นประจำทุกครั้งด้วยใจเป็นธรรม โดยไม่มีอคติใด ๆ ต่อนักเรียนคนใดทั้งสิ้น

5. หน่วยของการวัดผลทางวิชาพลศึกษา มีลักษณะแตกต่างกันหลายประการ เช่น การวัดบางอย่างมีหน่วยการวัดเป็นเวลา เป็นระยะทาง จำนวนครั้ง น้ำหนัก เหล่านี้เป็นต้น

6. รูปร่างอายุส่วนสูงน้ำหนัก และวุฒิภาวะทางร่างกายของนักเรียนนับว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวัดผลโดยตรงของนักเรียนแต่ละคน ปัจจัยเหล่านี้จะทำให้เกิดการเสียเปรียบได้เปรียบอย่างมาก ดังนั้นครูควรคำนึงถึงความแตกต่างกันในด้านนี้ด้วย

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่าคุณลักษณะด้านวิชาการของครูพลศึกษานั้นจะต้องมีความรู้วิชาการศึกษาทั่วไป วิชาครูและวิชาพลศึกษา มีความศรัทธาในวิชาชีพพลศึกษา มีการติดตามความเคลื่อนไหวในวงการศึกษายุ่งใยเสมอ มีการประเมินผลอย่างยุติธรรม

คุณลักษณะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การที่วิชาชีพพลศึกษาจะเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่นักเรียนมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าครูพลศึกษาสามารถจะจัดโปรแกรมพลศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากพลศึกษามากหรือน้อยถ้าครูสามารถจัดโปรแกรมพลศึกษาโดยให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากพลศึกษามากวิชาพลศึกษาก็จะเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญ ครู ผู้บริหาร ตลอดจนนักเรียน และผู้ปกครองก็จะเห็นความสำคัญ ในวิชาพลศึกษาและต้องการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาต่อไปดังนั้น คุณลักษณะของครูที่ดีงาน การเรียนการสอน มีดังนี้

(สัจรินทร์ อัครวิวัฒน์, 2524 : 25-26)

1. มีความสามารถในการจัดระบบการเรียนการสอน และเตรียมการสอนได้
2. รู้จักใช้หลักสูตร แผนการสอน หนังสือเรียน คู่มือการสอน สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในวิชาที่สอนให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาได้

4. รู้จักใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ
5. เลือกกิจกรรมวิธีสอนให้ตรงตามเนื้อหาและคุณลักษณะของผู้เรียนได้
6. มีความสามารถเลือกใช้สื่อการสอน
7. รู้จักวินิจฉัยข้อบกพร่องของผู้เรียน

การสอนผลศึกษาเป็นกิจกรรมพัฒนาลักษณะนิสัยและความสามารถต่าง ๆ ของผู้เรียน แต่ละคนกรณีโอกาสศึกษาและรู้ถึงนิสัยใจคอพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เป็นข้อมูลที่ครูสามารถหาแนวทางการแก้ไขและส่งเสริมได้ถูกต้อง

การจัดการเรียนการสอนผลศึกษาพอสรุปเป็นขั้นตอน ได้ดังนี้ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 287)

1. คิดวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยให้ผู้เรียนสังเกตและศึกษาหาความรู้จากที่ต่าง ๆ แล้วนำมาอภิปราย เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายของกิจกรรมทางผลศึกษาที่จะศึกษาปฏิบัติ
2. เสนอรูปแบบการฝึกตามรูปแบบแล้วเปลี่ยนรูปแบบ เพื่อต้องการให้คิดรูปแบบด้วยตนเอง
3. กำหนดลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติให้ครบกระบวนการด้วยการวางแผน
4. อภิปรายผลการปฏิบัติและประเมินว่าปฏิบัติได้หรือไม่ เพราะเหตุใดความรู้สึที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติซ้ำ ๆ และฝึกร่วมกัน
5. สรุปผล อภิปราย แนวทางแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงการฝึกให้ดีขึ้นเกิดความตระหนักว่าต้องฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดทักษะและความสามารถยิ่งขึ้น
6. ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจในความสามารถของตนเอง

จรรยา แก่นวงษ์คำ (2523 : 61-65) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมผลศึกษาในโรงเรียนควรจัดดังนี้

1. กิจกรรมเกมมูลฐาน (Fundamental Games) คือการเล่นง่าย ๆ ที่ไม่มีกติกายุ่งยากซับซ้อนมากนัก เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน และได้ออกกำลังกาย และเป็นการวางรากฐานทักษะทางกีฬาเบื้องต้นให้กับนักเรียนที่จะนำไปใช้การเล่นกีฬาที่สูงขึ้นไป
2. กิจกรรมเข้าจังหวะ (Rhythmic Activities) ได้แก่กิจกรรมการเล่นที่ใช้จังหวะเข้ามาประกอบในการเคลื่อนไหว เช่น เสียงดนตรี เสียงปรบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ ฯลฯ โดยการเคลื่อนไหวร่างกายให้เข้ากับจังหวะ เช่น การเคลื่อนไหวเบื้องต้นการเล่นประกอบบทเพลง

การเคลื่อนไหวประกอบบทเพลง การเล่นพื้นเมือง การเล่นแบบสร้างสรรค์ พาเหรด การเล่น เกมส์ประกอบเพลง

3. กิจกรรมทดสอบสมรรถภาพตนเอง (Self - Testing Activities) เป็นกิจกรรมที่ ทดสอบและเพิ่มพูนความสามารถและสมรรถภาพของตนเองทางด้านความแข็งแรง ความอดทน ความว่องไว การทรงตัว ความคล่องตัว และอำนาจในการบังคับตัว เช่น การยืดหยุ่น การต่อตัว การเล่นผาดโผน

4. กิจกรรมประเภทกีฬาเบื้องต้น (Basic Individual Sport and Team Sport) ได้แก่กีฬาประเภทเดี่ยวและประเภทชุด เป็นการเล่นที่ต้องอาศัยทักษะสูงขึ้นไป และเป็นการเล่นที่มี ระเบียบแบบแผนสูงขึ้นไปกว่าเกมส์มูลฐาน มีระเบียบกติกามากขึ้น เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล แบดมินตัน ปิงปอง แอนต์บอล วายน้ำ ตะกร้อ

5. กิจกรรมประเภทกรีฑาเบื้องต้น (Basic Track and Field) กิจกรรมประเภท กรีฑา เป็นกิจกรรมที่มีคุณประโยชน์อย่างยิ่งในการสอนพลศึกษาทุกระดับชั้น ทั้งนี้เพราะเป็น กิจกรรมพื้นฐาน ในการเคลื่อนไหวของร่างกาย ได้แก่กิจกรรมประเภทการวิ่ง การกระโดด การขว้าง การพุ่ง การทุ่ม ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมทางพลศึกษาทุกประเภท และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การเริ่มต้นการวิ่งระยะต่างๆ การวิ่งผลัด การกระโดด ข้ามรั้วต่ำ การกระโดดไกล การทุ่ม การพุ่ง การขว้าง

6. กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย (Conditioning Exercise) เป็น กิจกรรมที่จำเป็นและมีประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดพลศึกษาทุกระดับชั้น ทั้งนี้เพราะสมรรถภาพ ประเภทนี้จะช่วยให้เด็กมีร่างกายสมบูรณ์ และแก้ไขความบกพร่องทางด้านร่างกาย ซึ่งเป็นการ ป้องกันมิให้ความบกพร่อง ทำลายทรวดทรงของเด็กให้เสียไป กิจกรรมเพื่อสร้างสมรรถภาพ ทางกายจะต้องใช้เวลาสอนให้มาก อย่างน้อย 5 - 10 นาที ในคอนอบอุ่นร่างกายก่อนครูจะสอน กิจกรรมอื่นต่อไปขอขยายการสร้างสมรรถภาพทางกายคือการบริหารส่วนขา การบริหารส่วนแขน และไหล่ การบริหารข้อต่อและสะโพก การบริหารลำตัวทางด้านข้าง การบริหารลำตัวเบื้องหน้า การบริหารลำตัวทั่วไป การบริหารศีรษะหรือคอ

ในการจัดการเรียนการสอนครูพลศึกษาจำเป็นจะต้องนำหลักการ และทฤษฎีการเรียนรู้ ต่าง ๆ ไปใช้กับนักเรียนเพื่อให้สภาพการเรียนรู้และพัฒนาการในตัวเด็กนักเรียนให้ เป็นไปอย่าง สมบูรณ์ดียิ่งขึ้น หลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่ครูพลศึกษาคควรนำมาใช้มีดังนี้

(กรมการฝึกหัดครู, 2529 : 74 -76)

1. การนำหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ขนาดของสถานที่ อุปกรณ์ ต้องมีความเหมาะสมกับสภาพและขนาดของผู้ เรียน ช่วยให้การฝึกมีสัมฤทธิ์ผล

1.2 สถานที่และสภาพแวดล้อมมีความสะอาดเรียบร้อยและสวยงามดูใจให้มีความ
อยากเรียน อยากเล่น

1.3 จำนวนของอุปกรณ์มีมากพอที่จะให้นักเรียนได้ฝึกหัดอย่างทั่วถึง เพื่อมิให้เกิด
ความเบื่อหน่ายในการรอคอย

1.4 สถานที่ต้องส่งเสริมการเรียนรู้และมีสิ่งรบกวนน้อยที่สุด

2. การนำหลักการและทฤษฎีไปใช้ในเรื่องวิธีสอนและกิจกรรม

2.1 ควรยึดหลักพัฒนาการของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม
เห็นความสำคัญของลักษณะทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของนักเรียนในวัยต่าง ๆ

2.2 สามารถช่วยนักเรียนมีค่านิยมที่ดีงาม

2.3 ถือว่าบุคลิกของนักเรียน แต่ละคน มีความสำคัญและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

2.4 มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียนทุกคน

2.5 สามารถช่วยเหลือนักเรียน ในการประเมินผลทางด้านการเจริญงอกงาม
และการพัฒนาของตนเอง

2.6 ทำให้การเรียนการสอน มีความสนุกสนาน และมีความหมายต่อนักเรียน

2.7 สามารถวัดประสพการณ์หลายอย่างแก่นักเรียน

3. เข้าใจหลักการและเกณฑ์การเลือกกิจกรรม (Criteria for Selection)

3.1 เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าตามวัตถุประสงค์ของวิชาพลศึกษา เช่น ไม่ใช่เป็น
กิจกรรมที่ใช้เพียงแต่สร้างความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีส่วนช่วย
ส่งเสริมทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และทางสังคมด้วย

3.2 เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานท้าทายความสามารถของนักเรียน ทั้งทางด้านทักษะ
และความสามารถ

3.3 เป็นกิจกรรมที่สามารถปรับให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการความสนใจของผู้
เรียนตามความแตกต่างกันไปตามระดับอายุถ้าเป็นไปได้ควรให้นักเรียนเลือกกิจกรรมที่จะเรียนได้

3.4 เป็นกิจกรรมที่อาศัยทักษะ การเคลื่อนไหวเบื้องต้น เช่น การวิ่ง การเดิน
การกระโดด การขว้าง ปืนปาย ฯลฯ

3.5 เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเรื่องอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ และสถานที่

3.6 เป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในโอกาสต่อไปได้ คือ ไม่ใช่กิจกรรมที่ใช้
แต่เฉพาะเมื่ออยู่ในโรงเรียนเท่านั้นแต่สามารถนำไปใช้ในยามว่างต่าง ๆ ด้วย

3.7 เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อสุขภาพและความปลอดภัย

3.8 เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบาย ปรัชญา และแนวบริหารของโรงเรียน

3.9 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงผลของของแต่ละบุคคล

3.10 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมทางสังคม และการแสดงออกในทางที่ดี

3.11 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

ในการสอนพลศึกษาในชั้นเรียนในแต่ละชั่วโมงควรมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ
(กิตติพงษ์ เทียนตระกูล, 2532 : 28-30)

ก. ขั้นเตรียม

- สสำรวจชื่อ เครื่องแต่งกาย
- อบอุ่นร่างกายโดยครูเป็นผู้นำหรือให้นักเรียนออกมานำหรือจัดเป็นฐานก็ได้
- เทคนิคในขั้นเตรียมคืออย่าให้เด็กหันหน้าหาแดดเพราะเด็กจะร้อนและ

ไม่อยากเรียน

ข. ขั้นสอน

- ครูบอก
- สั่งการ
- ตั้งคำถาม
- ฐาน (ตอนท้ายชั่วโมงต้องมาอภิปรายสรุปอีกครั้ง)

ค. ขั้นฝึก

- จัดรูปแบบให้เหมาะสมและปลอดภัยที่สุด

ง. ขั้นใช้

- ดูว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

จ. ขั้นสรุป

- ครูให้นักเรียนไปล้างหน้า ล้างมือ
- ครูสรุปบทเรียนอีกครั้งหนึ่ง

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่าคุณลักษณะของครูพลศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะต้องรู้จักการใช้หลักสูตรแผนการสอนคู่มือการสอนมีความสามารถเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน จัดกิจกรรมพลศึกษาจากสิ่งง่าย ๆ ไปก่อน โดยยึดนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลางในการเรียนการสอน

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพ คือผลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมทางสังคมจึงมีความสำคัญต่อการปรับปรุงบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเกี่ยวข้องกับร่างกายและจิตใจ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะส่วนรวมของบุคคล เมื่อเป็นเช่นนี้ในการสร้างเสริมบุคลิกภาพ จึงต้องเสริมสร้างเสริมหลายด้านด้วยกันคือทางด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์สังคมและนิสัย เป็นต้น การที่มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นที่พึงปรารถนาของคนทุกคน ความสำเร็จในการดำเนินงานและชีวิตมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเพราะบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ อาจทำได้ดังนี้ (ฟอง เกิดแก้ว, 2518 : 41)

1. ความร่าเริงขันบานเน้นสิ่งที่พึงพอใจของทุกคนที่ได้พบเห็น สิ่งที่จะช่วยสร้างความร่าเริงขันบานคือ ความมีอนามัยดี สิ่งแวดล้อมที่ดี และการขจัดความไม่พึงพอใจออกไป
2. ความกระตือรือร้น เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเห็นว่าเรามีความตั้งใจและปรารถนาที่จะทำ ในสิ่งนั้นสิ่งนี้ความกระตือรือร้นสามารถทำให้ผู้อื่นสนใจและช่วยสร้างความศรัทธาได้มาก
3. อารมณ์ขันช่วยบรรเทาความเครียดได้เป็นอย่างดี และช่วยให้เกิดความร่าเริงเบิกบาน อารมณ์ขันจึงเป็นเกราะป้องกันความทุกข์ยากได้เป็นอย่างดี
4. ความกล้า ชีวิตของแต่ละบุคคลจะต้องเผชิญปัญหามากมาย ทุกคนจึงกล้าเผชิญกล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่ได้วิเคราะห์พิจารณาแล้วว่าดี ว่าควร
5. ความไม่เห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ตัวเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่ปรารถนาในการดำรงตนอยู่ในสังคมจึงจำเป็นที่เราจะต้องฝึกหัดสกัดความเห็นแก่ตัวออกไป
6. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเอาใจเขามาใส่ใจเราบุคลิกภาพนี้ จะช่วยให้แต่ละคนได้มองและเข้าใจผู้อื่นดีขึ้น
7. ความสงบเยือกเย็น ความตื่นเต้นตกใจ เป็นเหตุทำให้คนได้ตัดสินใจหรือประกอบกิจได้ไม่ดีเท่าที่ควร เป็นปอบเกิดแห่งความเสียหายแก่ตนเองและส่วนรวม แต่ความสงบเยือกเย็นจะมีลักษณะตรงกันข้าม
8. ความเชื่อมั่นในตัวเองเป็นอิทธิพลอันหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้นั้นกล้าจะทำในสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผลการมีความเชื่อมั่นในตัวเองจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้นั้นได้แก้ปัญหาหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

บุญเจอ สุวรรณเพ็ญ (2523 : 11-12) กล่าวว่าครูพลศึกษาที่มีบุคลิกภาพที่ดีต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ สุขภาพกายประกอบด้วยความแข็งแรงว่องไว มีความอดทน ไม่เจ็บป่วยและไม่พิการ สุขภาพจิตประกอบด้วย มีอารมณ์ดี ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส มองโลกในแง่ดี มีใจหนักแน่น มีความยุติธรรม มีเหตุผล
2. เป็นผู้มีความรู้และทักษะดีในทางพลศึกษา หมั่นแสวงหาความรู้ ทักษะและประสบการณ์เพิ่มเติม

3. รู้เทคนิคในการถ่ายทอดความรู้และทักษะให้แก่ศิษย์ มีความสามารถในการสอน และฝึกทักษะให้เข้าใจแจ่มแจ้งและสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. มีความประพฤติอยู่ในศีลธรรม และระเบียบวินัยแต่งกายเรียบร้อยถูกต้องตาม วัฒนธรรม สะอาดและเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ

5. สังคมดีมีมิตรภาพที่ดีต่อทุกคนสามารถเข้าได้กับทุกฝ่ายทั้งบุคคลที่สูงกว่าเสมอเกิน และผู้ที่ต่ำกว่า รวมทั้งศิษย์ทุกคน

ครูที่ดีควรมีบุคลิกภาพดังนี้ (สุจินต์ อิศวธีวัฒน์, 2524 : 24-25)

1. แต่งกายสะอาดเรียบร้อยและเหมาะสม
2. ร่างแข็งแรงมีสี
3. เป็นกันเองกับผู้เรียน
4. ความคุมอารมณ์ได้มั่นคงและสม่ำเสมอ
5. พูดจาออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจน
6. กล้าแสดงความคิดเห็น
7. มีเหตุผล
8. มีความกระตือรือร้นและขยันขันแข็ง
9. มีใจกว้าง กล้ายอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
10. มีความภาคภูมิใจในอาชีพและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

สมน อมรวิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 3-6) ได้กล่าวว่า รูปลักษณ์ (Appearance) ของครูใน สังคมข่าวสารมี 7 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. สดชื่น ร่างแข็งแรง สะอาดตา (Pleasant) ครูเป็นแบบอย่างที่ดีที่ศิษย์คอยเลียนแบบอยู่เสมอ ครูควรมีสุภาพดี ร่างกายแข็งแรง แต่งกายสะอาด และมีท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อ บรรยากาศ การเรียนการสอนไปด้วย นักเรียนจะอับเฉาเพียงใด ถ้าครูแต่งกายระมุกระมอม หน้าตาบึ้งตึง และสอนนักเรียนด้วยท่าทางที่เบียดโลกตลอดเวลา

2. ตื่นตัวหนักเอาเบา (Alert) คนเป็นครูต้องสนใจใฝ่รู้ ตื่นตัวกระฉับกระเฉง พร้อมทั้ง จะรับข่าวคราว เจริญความเปลี่ยนแปลงและผจญปัญหาที่เกิดขึ้น

3. มั่นใจในตัวเอง (Confident) ครูมีความมั่นใจในตัวเอง ย่อมมีความองอาจสง่างาม ในที่ทั้งปวง และสามารถกำหนดสถานภาพของความเป็นครูอย่างมีศักดิ์ศรี แต่ทั้งนี้ต้องพอเหมาะ กับกาลเทศะ ไม่กลายเป็นก้าวร้าวและหลงตัวเอง

4. รู้มากเนื่องจากได้อ่านมากฟังมาก (Well Informed) ภาษาบาลีเรียกว่า พหูสูต มิได้หมายความว่าครูต้องรู้ทุกเรื่อง แต่อย่างน้อยครูต้องเป็นคนรอบรู้ข่าวสาร เหตุการณ์ตลอด จนปัญหาของสังคม รู้จักใช้วิจารณญาณ วินิจฉัยตามความรู้และประสบการณ์ของตน

5. เป็นกัลยาณมิตร (Friendly or Being Intimate Friend) หมายถึงความมีน้ำใจ ความใกล้ชิดผูกพันกับศิษย์และเพื่อนร่วมงาน

6. ฉลาด (Intelligent) คุณลักษณะข้อนี้ไม่สามารถวินิจฉัยได้เพียงผิวเผินบางครั้ง รูปลักษณะภายนอกจะเป็นคนที่ทำดี แต่พอทำงานไปนาน ๆ แล้วก็เหลว อย่างไรก็ตามการที่ครูสามารถใช้ภาษาโต้ตอบกับผู้อื่นได้ถูกต้อง รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ได้เข้าใจรวดเร็ว จับประเด็นได้ว่าอะไรสำคัญ ๆ อะไรบ้างเป็นประเด็นหลักประเด็นย่อย ฟังคำสั่งฟังคำถามครั้งเดียวเข้าใจ ลักษณะเหล่านี้เป็นภาพรวมของรูปลักษณะและกิจกรรมที่แสดงให้เห็นว่าครูเป็นคนฉลาด

7. สุภาพ (Courteous) ครูที่เก่ง ฉลาด รอบรู้ และมั่นใจนั้น ต้องเป็นคนที่สุภาพ หมายถึงกิริยาที่เหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะ ไม่หยาบกระด้าง

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่าคุณลักษณะครูพลศึกษาตามบุคลิกภาพนั้นจะต้องมีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีอารมณ์ขัน ร่าเริง มีความสงบเยือกเย็น กล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่างของนักเรียน สามารถสื่อสารและปรับตัวเข้ากับนักเรียนได้

คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม

ครูในฐานะที่เป็นคนดีคนหนึ่งในสังคมจำเป็นต้องมีวัฒนธรรมและจริยธรรม เพราะครูเป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่องนับถือมาเป็นเวลาช้านาน และเป็นผู้สอนคนให้เป็นคนดี ตลอดทั้งพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า ครูจึงมีพันธกิจที่จะต้องกระทำตัวเองให้ดีมีมนุษยสัมพันธ์นายกองนับถือ ก่อนที่จะไปสอนคนอื่น "จะสอนสิ่งใดแก่ใคร ก็จะต้องสร้างสิ่งนั้นให้มีขึ้นในตัวเราเสียก่อน" เพราะเราคือ "ครู"

ในพุทธศาสนายกย่องครูเป็นปูชนียบุคคล เป็นผู้กระทำหน้าที่เช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า เป็นผู้นำโลก เป็นผู้นำทางวิญญาณหรือยกระดับปัญญาของมนุษย์ให้สูงขึ้น เป็นกัลยาณมิตรเป็นแบบอย่างของศิษย์ เป็นพ่อ-แม่คนที่สองของศิษย์ เป็นต้น เมื่อครูได้รับการยกย่องเช่นนี้ ครูจะต้องฝึกอบรมและกระทำตนให้เป็นมนุษย์ที่มีจิตใจสูง มีความรู้ควบคู่คุณธรรม ฉะนั้นคุณสมบัติของครูที่มีคุณธรรมควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (สุพล วังสินธุ์, 2535 : 58)

1. เป็นผู้ที่มีความพอดีไม่ขาดไม่เกินความพอดี คือปฏิบัติอยู่ในทางสายกลางไม่มากไม่น้อย
 2. เป็นผู้กระทำด้วยเจตนาดี ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และทำไปเพื่อสิ่งที่ดีงามไม่ใช่ทำด้วยการถูกบังคับหรือด้วยผลประโยชน์ใด ๆ
 3. เป็นผู้ที่มีเหตุผลพอใจจะปฏิบัติต่อผู้อื่นและเห็นประโยชน์ของผู้อื่นเป็นที่ตั้ง
 4. เป็นผู้มุ่งทานดีสุขหรือความสงบไม่ใช่มุ่งความสมบูรณ์พูนสุขเป็นที่ตั้ง
 5. เป็นผู้ที่มีความพอ รู้จักละสิทธิทางธรรมชาติ เพื่อเห็นแก่ส่วนรวมแล้วปฏิบัติตามข้อผูกพันและหน้าที่ด้วยความเหมาะสมเป็นที่ตั้ง
 6. เป็นผู้มั่นสัจดีงามในการทำหน้าที่รับผิดชอบต่อหน้าที่และทำหน้าที่อย่างดีที่สุด
 7. เป็นผู้ที่สามารถควบคุมแรงกระตุ้นและความอยากต่าง ๆ เอาไว้ได้ด้วยเหตุผล
 8. เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหรือมาตรการทางจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมแก่ กาลเทศะ
- อยู่เสมอ

สมน อมรวิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 7-10) กล่าวว่า ในกระบวนการทางการศึกษา ครูและศิษย์ ต้องมีความสัมพันธ์กัน มิใช่แต่เป็นผู้สอนและผู้เรียน เลิกเรียนแล้วก็เลิกแล้วต่อกัน คุณธรรมของครูเกิดจากหลัก 4 ประการ ดังหลักต่อไปนี้

1. คุณธรรมที่เกิดจากหลักการยอมรับ ก่อนที่ครูจะได้รับการยอมรับนับถือจากศิษย์ ครูต้องเป็นผู้ที่ยอมรับนับถือศิษย์ด้วยเสมอ การนับถือนี้มีใช้การเคารพบูชา หากหมายถึงการยอมรับและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ศิษย์ของครูไม่ว่าจะอยู่ในระดับใด เขาต้องการยอมรับจากครูอย่างมาก เขาจะรู้สึกว่าเขา ถ้าครูไม่เคยมองไม่เคยพูดกับเขา เขาจะสูญเสียความมั่นใจ ถ้าเขาพูดแสดงความคิดเห็นแล้วครูไม่ฟัง เขาจะเจ็บปวดลึก ๆ ถ้าครูไล่เขาออกจากห้องเรียน ค่าเขาอย่างหยาบคาย หยิกและเขี้ยวหรือกล่าวหาเขาเย้ยเสียดสี คุณธรรมของครูข้อนี้เป็นพื้นฐาน คือ การยอมรับว่า

1.1 ศิษย์ของเราเป็นมนุษย์ไม่ใช่หุ่นเชิดเขามีความคิดมีความรู้สึกและอยากมีบทบาทในการเรียน ครูต้องเปิดโอกาสให้เขาได้เคลื่อนไหวได้มีบทบาท ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งจะทำให้ศิษย์เกิดความภาคภูมิใจรู้สึกว่าเขาคือคนที่มีคุณค่า ความรู้สึกนี้จะติดตัวเขาไปจนเป็นผู้ใหญ่ และกลายเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการเป็นมนุษย์

1.2 ครูต้องยอมรับว่าศิษย์มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ครูอย่าไม่เคียดเขี้ยวให้ศิษย์ต้องบรรลุเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.3 ครูต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมกันของศิษย์ คือครูต้องยอมรับว่าศิษย์ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะพัฒนา และได้รับการพัฒนาไปจนสู่ความสามารถที่เขามี ครูจึงต้องไม่มีอคติ ครูต้องให้ความยุติธรรมต่อศิษย์ ไม่ว่าเขาจะมีสถานะทางสังคมหรือสถานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ถ้าศิษย์ของเราได้รับการปลูกฝังเรื่องความเสมอภาคตั้งแต่ต้นโดยครูทำตนเป็นแบบอย่างเมื่อโตขึ้นเขาจะเกลียดหรือละอายใจต่อการใช้อภิสิทธิ์

2. คุณธรรมที่เกิดจากความไว้วางใจทั้งครูและศิษย์ต่างไว้วางใจซึ่งกันและกันคุณธรรมที่มีหลักการนี้เป็นฐานคือความจริงใจ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ บทบาทของตนและความสุจริตทั้งกาย วาจา ใจ

3. คุณธรรมที่เกิดจากหลักของความผูกพัน การที่ครูกับศิษย์ต้องพบกันทุกวันเป็นเวลาอย่างน้อย 6 ปี หากพบกันแล้วก็จากกันไปอย่างไม่มีเยื่อใยต่อกัน ย่อมเป็นเรื่องที่ผิดปกติกมาก ความผูกพันเกิดขึ้นจากการสำนึกในคุณค่าความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันความสำนึกภารกิจที่ทุกฝ่ายต่างอำนวยความสะดวกให้อาหารต่อกันมานาน ความผูกพันเกิดขึ้นจากความรักและความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นคนเป็นครู จึงทำงานในหน้าที่ของตน ด้วยความรัก รักศิษย์ รักการสอน มุ่งความเจริญของศิษย์ยิ่งกว่าตนเอง

4. คุณธรรมที่เกิดขึ้นจากหลักการของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันนั้นเป็นผู้นำทาง เป็นผู้คุ้มครองเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ที่พร้อมจะช่วยเหลือศิษย์การช่วยเหลือเกื้อกูลกันนั้นทำได้หลายวิธี เช่น การแนะนำทางที่ถูกต้องทำนองคลองธรรมการป้องกันการกระทำชั่ว การเสนอทางเลือกและทางออกในการแก้ปัญหา และพร้อมที่จะเข้าใจให้การสนับสนุนเมื่อศิษย์มุ่งสู่จุดหมายการประคับประคองเมื่อศิษย์พลาดพลั้ง คุณธรรมในหลักการข้อนี้คือ เมตตาและกรุณา

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูพลศึกษา ด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้นจะต้องเป็นผู้มีความพอคมีเหตุผลเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัย ได้อย่างเหมาะสมกาลเทศะอยู่เสมอ ให้ความเสมอภาคและไว้วางใจนักเรียน ให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงด้วยความเต็มใจและจริงใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ ศัพท์ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Human Relations หมายถึง ความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ระหว่างบุคคล ซึ่งเมื่อมีความสัมพันธ์กันแล้ว จะได้มาซึ่งความรักใคร่ นับถือความร่วมมือ ความจงรักภักดีและความสำเร็จ

วิจิตร อวาทกุล (2528 : 25) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์หมายถึง การติดต่อเกี่ยวของระหว่างมนุษย์อันจะเป็นสะพานทอดไปสู่การสร้างมิตร ฐานะมิตรและจงใจคน รวมทั้งการสร้างหรือพัฒนาตนเอง ให้เป็นที่รู้จักรักใคร่ชอบพอกับคนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ได้รับการสนับสนุนร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่าย เป็นการสร้างคนให้เป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งแสดงให้เห็นลักษณะสำคัญของการเป็นผู้นำในอนาคตอีกด้วย

ผู้เป็นครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนครูด้วยกัน และบุคคลทั่วไปในโรงเรียนและในชุมชน เพราะถ้าครูไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่นแล้ว การเรียนการสอนย่อมจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร นักเรียนก็ไม่ได้รับการศึกษาที่ดี ชุมชนก็ไม่มีการพัฒนาให้เจริญขึ้น ได้การสร้างความสัมพันธ์อันดี ควรปฏิบัติดังนี้ (บุฟา บุรีภักดี, 2533 : 3-8)

1. การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน
 - 1.1 เปิดฉากทักทายติดต่อกัน
 - 1.2 มีความจริงใจต่อเพื่อน
 - 1.3 หลีกเลี่ยงการนินทาเพื่อน
 - 1.4 อย่าขัดท้อความผิดให้เพื่อน
 - 1.5 ยกย่องชมเชยเพื่อนในสิ่งที่สมควร
 - 1.6 ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเพื่อนด้วยความเต็มใจเสมอ
 - 1.7 ให้เพื่อนได้ทราบในเรื่องที่เขารับผิดชอบหรือเกี่ยวข้อง
 - 1.8 ฟังความเห็นของเพื่อน ๆ บ้าง
 - 1.9 หลีกเลี่ยงการทำตัวเหนือเพื่อน
 - 1.10 ทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย

- 1.11 ใจกว้างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนฝูง
- 1.12 ออกไปพบปะสังสรรค์บ้างตามสมควร
- 1.13 ให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนในยามทุกข์ร้อน
2. การสร้างความสัมพันธ์กับลูกศิษย์ ควรปฏิบัติดังนี้
 - 2.1 รักลูกศิษย์ ตั้งใจสอนวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์อย่างดีที่สุด
 - 2.2 รับฟังปัญหา และความคิดเห็นของศิษย์
 - 2.3 ให้ความสนทนสนม
 - 2.4 ไม่ใช้อารมณ์และอำนาจ
 - 2.5 ไม่ข่มขู่ศิษย์
 - 2.6 ไม่ลำเอียง
 - 2.7 ให้กำลังใจ
 - 2.8 หารางวัลและการทำโทษ
 - 2.9 ไม่ขี้บ่น
 - 2.10 ขยันเอาใจใส่ศิษย์ทั้งด้านการสอนและการอบรมจริยธรรม
 - 2.11 ทำตนให้ศิษย์ศรัทธา
 - 2.12 ควรหาเวลารู้จักกับผู้ปกครอง
 - 2.13 ส่งเสริมให้ศิษย์ก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในชีวิต
 - 2.14 สอนหลักประชาธิปไตยให้ศิษย์
 - 2.15 ส่งเสริมให้ศิษย์มีทั้งเหตุผลและรู้จักแก้ปัญหา
3. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
 - 3.1 เรียนรู้นิสัยของผู้บังคับบัญชา
 - 3.2 ทำงานให้ดีหลีกเลี่ยงการประจบสอพลอ
 - 3.3 หาทางทำให้ความคิดของผู้บังคับบัญชามองเห็นผล
 - 3.4 ให้ความเคารพยกย่องผู้บังคับบัญชาตามฐานะ
 - 3.5 อย่าก่อเรื่องกับเพื่อนร่วมงาน
 - 3.6 อย่ารบกวนผู้บังคับบัญชาในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ
 - 3.7 เข้าหาผู้บังคับบัญชาให้เหมาะกับโอกาสและเวลา
 - 3.8 อย่างินทานายลับหลัง
 - 3.9 แสดงความขอบคุณ เมื่อผู้บังคับบัญชาปฏิบัติดีต่อเรา
 - 3.10 สรรเสริญคุณความดีของผู้บังคับบัญชาในโอกาสอันควร
 - 3.11 อย่าป่นปี้ความยากลำบากต่อหน้าผู้บังคับบัญชา
 - 3.12 ลองประเมินตัวเองดูบ้าง

4. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป

4.1 ยิ้มแย้ม แจ่มใส เปิดฉากทักทายติดต่อกัน

4.2 ให้ความเป็นกันเอง

4.3 ยกย่องให้เกียรติ

4.4 รับฟังความคิดเห็น

4.5 ทถามทุกข์สุข ความเป็นอยู่ของลูกของเขา

4.6 ให้ความช่วยเหลือในโอกาสอันควร

4.7 ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาสังคม เช่น พิธีทางศาสนา การ
จัดทัศนศึกษา การพัฒนาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชน

4.8 เชิญประชาชนชมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัด เช่น การแข่งกีฬา ภาย
ในโรงเรียน

4.9 เชิญผู้ปกครองหรือประชาชนมาเป็นวิทยากร

4.10 ประกาศเกียรติคุณกับผู้มีส่วนอุปการะคุณต่อโรงเรียน

ลักษณะที่จำเป็นอย่างยิ่งของครูท่านมนุษยสัมพันธ์ มี 10 ลักษณะ ได้แก่

(ยุพา บุรีภักดิ์, 2533 : 56)

1. ความสนใจหมั่นไต่ถามทุกข์สุขของนักเรียน
2. การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา
3. ความเข้าใจในความแตกต่างของเด็ก
4. การให้คำปรึกษาหารือต่าง ๆ
5. การให้ความร่วมมือในกิจกรรมของนักเรียน
6. สนใจให้ความร่วมมือและช่วยเหลืองานของชุมชน
7. ให้การต้อนรับและเป็นกันเองกับผู้ที่มาติดต่อด้วย
8. ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนครูในโรงเรียน
9. สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนครูในโรงเรียนได้ดี
10. การช่วยเหลือแนะนำครูใหม่

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะครูพลศึกษาท่านมนุษยสัมพันธ์นั้น ต้อง
มีการประสานงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนกับนักเรียนผู้ปกครองเพื่อนครูด้วยกันมีความ
จริงใจ ยกย่องชมเชยลูกศิษย์ ประพฤติตนให้เสมอต้นเสมอปลายใจกว้างรับฟังปัญหา ไม่ลำเอียง ให้
รางวัลและการลงโทษอย่างยุติธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนพลศึกษาได้มีการศึกษาไว้น้อยมาก ในส่วนของผู้วิจัยได้ศึกษามา ดังนี้

ผานิต บิลมาศ (2522 : 255-257) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับอาจารย์ใหญ่และหัวหน้าหมวดวิชาพลศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์พบว่าคุณลักษณะครูพลศึกษาที่ดีเรียงตามลำดับความสำคัญ 10 ประการดังนี้

1. ด้านการสอน ควรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจความมุ่งหมายของหลักสูตรทางการพลศึกษาและรู้จักมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ
2. ด้านสุขภาพทางกายและจิต ควรเป็นผู้มีความคล่องแคล่วว่องไว และมีสมรรถภาพทางกายดี
3. ด้านวิชาการ เป็นผู้มีความรู้เรื่องอันตรายที่จะเกิดจากการเรียนกิจกรรมพลศึกษาและเอาใจใส่ป้องกันโรคติดต่อ
4. ด้านบุคลิกภาพเป็นผู้ที่มีการควบคุมอารมณ์และอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
5. ด้านคุณธรรมความประพฤติ และการมีน้ำใจเป็นนักกีฬาเป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและซื่อสัตย์สุจริต
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ๆ ได้ดีและให้ความร่วมมือในกิจกรรมพลศึกษาของนักเรียน
7. ด้านการอบรมการปกครองและการเป็นผู้นำเป็นตัวอย่างที่ดี และรักษาความลับของนักเรียน
8. ด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย เป็นผู้ยึดมั่น ในสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรักษาความลับของทางราชการ
9. ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและเป็นตัวของตัวเอง เป็นผู้ที่มีความภูมิใจในอาชีพ มีสัจจะและซื่อตรงต่อตนเอง
10. ด้านการกีฬาและความสามารถทางการกีฬาเป็นผู้ที่มีความสามารถ และเข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษาได้หลายอย่างและมีลักษณะท่าทางของนักกีฬา

นอกจากนี้ ผานิต บิลมาศ (2522 : 68) ได้รวบรวมคุณสมบัติของครูพลศึกษาที่ดีจากงานวิจัยของบุคคลต่าง ๆ สรุปได้ว่า ครูพลศึกษาที่ดีนั้นควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ปรับตัวได้ดี
2. เฉลียวฉลาด อยากรู้อยากเห็น และสนใจสิ่งต่าง ๆ
3. เป็นที่พึ่งของคนอื่น ๆ
4. ซื่อสัตย์

5. รอบรู้
6. ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น
7. ตัดสินใจดี
8. ให้ความร่วมมือ
9. ต่อสู้
10. เป็นที่ชื่นชอบแก่บุคคลที่พบเห็น

สุพิตร สมาหิตโต และคนอื่น ๆ (2525 : 43) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับครูพลศึกษา ในแง่บุคลิกภาพ และความสามารถทางด้านวิชาการ จากผู้บริหารโรงเรียนหัวหน้าสายพลศึกษามัธยม และครูพลศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคกลาง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการครูพลศึกษาที่เป็นชายมากกว่าหญิง และครูพลศึกษาเหล่านี้ควรจะมีควมเข้าใจในเรื่องของเทคนิค การแนะนำ มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้าราชการ และมีความสามารถในการสอนวิชาสามัญอื่น ๆ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม คุณลักษณะต่าง ๆ ของครูพลศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องการคือควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชาซึ่งสามารถปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงานได้ดี มีความประพฤติดี มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และพยายามปรับปรุงการเรียนการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีสุขภาพดีทั้งร่างกาย และจิตใจ นอกจากนี้ผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดวิชาพลศึกษามัธยม ยังต้องการครูพลศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการสอนกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เรียงตามลำดับดังนี้ กายบริหาร ฟุตบอล กรีฑา แอโรบอล วอลเลย์บอล กระบี่กระบอง การเต้นรำพื้นเมือง

วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี (2525 : 1) ได้วิจัยความต้องการครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 5 พบว่า ครูพลศึกษาควรมีคุณลักษณะทางความรู้วิชาพลศึกษาและสุขศึกษาเป็นอย่างดี รู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตลอดจนวิธีการสอน และเป็นผู้รู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาการศึกษาจิตวิทยามีบุคลิกลักษณะที่ตรงต่อเวลามีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักเคารพและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าตัดสินใจ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา

โกสินทร์ น้ำใจทหาร (2526 : 128-129) ได้ศึกษาความคิดเห็น ของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา 14 แห่ง เกี่ยวกับลักษณะของอาจารย์ที่พึงประสงค์ในวิทยาลัย พลศึกษาพบว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. ด้านการสอน คือ สามารถเลือกกิจกรรมเพื่อการฝึกทักษะที่สอนเข้าสอนสม่ำเสมอ และตรงเวลา มีความยุติธรรมในการวัดและประเมินผลผู้เรียน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนในแต่ละวิชาได้ชัดเจน
2. ด้านวิชาการ คือ มีความรู้ความสามารถในทักษะวิชาเฉพาะอย่างฝึกและปรับปรุงความสามารถทางทักษะอยู่เสมอ แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นนิจ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชากว้างขวางแม่นยำถูกต้องทันสมัย

3. **ด้านสุขภาพกายและจิต** คือ สนใจในการออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาเป็นประจำ มีอารมณ์เยือกเย็น สุขุม เป็นคนมีเหตุผล มีความภูมิใจในวิชาชีพของตน งดเว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษทุกชนิด

4. **ด้านมนุษยสัมพันธ์** คือ มีความสนใจให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานส่วนรวมวางตนให้เหมาะกับกาลเทศะ ให้ความเคารพต่อผู้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น มีอัธยาศัยไมตรีกับคนทั่วไป และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5. **ด้านบุคลิกภาพทั่วไป** คือ เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูงกระตือรือร้นในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ไร่แรง แจ่มใส มีความตรงไปตรงมาและจริงใจ พูดจาจะฉานใช้ภาษาได้ถูกต้อง

6. **ด้านคุณธรรมและน้ำใจนักกีฬา** คือ มีคุณธรรมสูงมีระเบียบวินัยและปฏิบัติอย่างเคร่งครัดรู้จักใช้วิจารณ์งานในการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลมีความสำนึกสูงต่อการ รู้แพ้ รู้ชนะ และ รู้ภัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

7. **ด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย** คือ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักเคารพและปฏิบัติหน้าที่ และสิทธิของตนเองและผู้อื่น ยอมรับและให้ความร่วมมือตามมติของส่วนรวมและสนับสนุนกิจกรรมที่อนุรักษวัฒนธรรมไทย

พริชเรช พิริยะพันธ์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการจัดและดำเนินการโปรแกรมผลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า

1. ครูผลศึกษามักไม่ค่อยได้รับการยอมรับในโรงเรียน
2. ครูผลศึกษามักสอนไม่ตรงกับความสามารถและความถนัด
3. ครูอื่น ๆ ในโรงเรียนคิดว่าวิชาผลศึกษาเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการ
4. ผู้บริหารไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของครูผลศึกษา
5. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาผลศึกษา และไม่สนับสนุนการเรียนการสอนวิชาผลศึกษาเท่าที่ควร

6. ครูอื่น ๆ ในโรงเรียน มักขอชั่วโมงผลศึกษาไปทำกิจกรรมอื่น

7. เกณฑ์การวัดผลไม่แน่นอน ทำให้นักเรียนไม่สนใจเรียนวิชาผลศึกษา

สมศักดิ์ อยู่คง (2527 : 92-95) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูผลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 8 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ครูผลศึกษาและครูปฏิบัติการสอน พบว่า คุณลักษณะของครูผลศึกษาประกอบด้วย

1. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาผลศึกษาครูผลศึกษาต้องมีความรู้และความสามารถทางวิชาผลศึกษา สุขศึกษา และนันทนาการที่นำไปถ่ายทอดแก่นักเรียน ตลอดจนพฤติกรรมของครูผลศึกษา แสดงให้ปรากฏแก่ผู้เกี่ยวข้องในขณะปฏิบัติการกิจด้วย

2. ด้านความรู้ความสามารถพิเศษ คือ ความรู้ความสามารถที่ครูผลศึกษาปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากงานด้านวิชาการผลศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3. ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครู คือมีความสามารถในการสอนที่มีความประพฤตินั้นเป็นตัวอย่างที่ดีต่อนักเรียน มีจรรยาบรรณของครูและปฏิบัติตามระเบียบประเพณีของครู

4. ด้านบุคลิกภาพในการเป็นครูพลศึกษาคือพฤติกรรมที่ครูพลศึกษาแสดงออก ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นทั้งด้านกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เช่น สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีมีความมานะพยายาม สุขุม รอบคอบ สุภาพอ่อนโยน ร่าเริงแจ่มใส แต่งกายสุภาพ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลรวมทั้งการยอมรับความคิดเห็นที่ถูกต้อง

5. ด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เช่น ผู้บริหารโรงเรียนครูปฏิบัติการสอนและนักเรียนได้เป็นอย่างดีเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

อุทิศ เศรษฐมิล (2528 : 19) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่คาดหวังของครูพลศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พบว่าครูพลศึกษานอกเหนือจาก จะต้องเป็นนักพลศึกษาและเป็นครูแล้ว ยังต้องมีคุณลักษณะอื่น ๆ ประกอบด้วย คือ

1. คุณลักษณะด้านส่วนตัว คือพฤติกรรมของครูพลศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางด้านอาชีพในฐานะเป็นครูโดยทั่วไป และในฐานะเป็นครูพลศึกษาได้ คุณลักษณะด้านการสอน คุณลักษณะด้านวิชาการคุณลักษณะด้านการอบรมและการปกครอง คุณลักษณะด้านกีฬา

2. คุณลักษณะด้านอาชีพ คือ พฤติกรรมของครูพลศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางด้านอาชีพในฐานะเป็นครูโดยทั่วไปและในฐานะของครูพลศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะด้านการสอน คุณลักษณะด้านวิชาการคุณลักษณะด้านการอบรมและการปกครองคุณลักษณะด้านกีฬา

สมชาย กล้าเวช (2528 : 53-55) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู พลศึกษาในพื้นที่พัฒนาเพื่อความมั่นคง จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาประกอบด้วย

1. ด้านวิชาการ คุณลักษณะเกี่ยวกับการศึกษาอบรมทางด้านพลศึกษามาโดยเฉพาะเข้าใจและสามารถให้หลักสูตร เนื้อหาวิชา และแบบเรียนเป็นอย่างดี ความสามารถในการวัดผลการศึกษา ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฐมพยาบาล มีความรู้ในวิชาการศึกษาทั่วไป จิตวิทยา และวิชาพลศึกษา เข้าใจและสามารถปฏิบัติตาม แผนการส่งเสริมพลศึกษาสุขศึกษา และนันทนาการแห่งชาติ การติดตามความเคลื่อนไหวทางพลศึกษา ความรู้ความเข้าใจและเอาใจใส่ในการป้องกันโรค ติดต่อกัน สามารถจัดโปรแกรมพลศึกษาและการบริการประชาชน

2. ด้านการสอนคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการอธิบายและสาธิตทักษะทางกีฬากการเอาใจใส่เรื่องอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนพลศึกษา สามารถนำบุคลากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ทางพลศึกษานำความคิดใหม่ ๆ มาปรับปรุง การเรียนการสอน อย่างเหมาะสม การเตรียมการสอน และสอนตามหลักสูตร ความสามารถเข้าใจเด็ก ในการฝึกทักษะทางกีฬา

สามารถวัดการเรียนการสอนเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สามารถเลือกกิจกรรม ในการฝึกทักษะทางกีฬา ความสามารถในการใช้ และเก็บรักษาอุปกรณ์ ทางพลศึกษาและสามารถเลือกวิชาสอนได้เหมาะสม

3. ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะเกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ ความกล้าในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ความสุ่มรอบคอบ ความคล่องแคล่ว ว่องไว การมีลักษณะท่าทางของนักกีฬา สุขภาพทางกายและจิตดี ไหวพริบดี ความอดทนต่อสู้กับอุปสรรค ความกระตือรือร้นทำให้เกิดบรรยากาศที่ดี และความสุภาพอ่อนโยน

4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะเกี่ยวกับการร่วมมือ ในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ๆ ได้ดี ความสามารถในการติดต่อประสานงาน และขอความร่วมมือสร้างบรรยากาศ ความเข้าใจ และเชื่อถือซึ่งกันและกัน การต้อนรับและเป็นกันเองกับบุคคลที่มาติดต่อด้วย เข้าใจในหลักศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เข้าใจสังคมและ พฤติกรรมสนใจเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน

5. ด้านคุณธรรมและความประพฤติ คุณลักษณะเกี่ยวกับการตรงต่อเวลาความยุติธรรม ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และการกระทำของตน การปฏิบัติตามข้อตกลง และกติกาคความเมตตากรุณา มีสัจจะและซื่อตรง การไม่ทำตัวเสเพล การอุทิศเวลาในการทำงาน การรู้จักประเมินผลและปรับปรุงตนเองและรู้จักพูดในสิ่งที่ควรพูด

6. ด้านการเป็นพลเมืองดี คุณลักษณะเกี่ยวกับการรู้จักหน้าที่ของตน ที่มีต่อส่วนรวม การปฏิบัติตัวตามกฎหมาย การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์มีวินัยในตนเอง การเสียสละเพื่อส่วนรวมการส่งเสริมการรักษา การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่นการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มใจการรู้จักรักษาความลับและความภูมิใจในอาชีพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2523 : 147-149) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร กับครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ โดยส่งแบบสอบถาม ไปยังผู้บริหารโรงเรียน และครูในหมวดพลศึกษามัย สำหรับทั่วประเทศพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ครูพลศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และวุฒิทางพลศึกษา ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนดีมีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์สูง การสอนมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี โดยส่วนรวมของผู้บริหารพอใจ ในการทำงานของครูพลศึกษา แต่มีข้อบกพร่องอยู่บ้างในเรื่องไม่ค่อยสนใจค้นคว้าหาความรู้ และทักษะเพิ่มเติมไม่ค่อยเตรียมการสอนล่วงหน้าทุกครั้งมักถูกมองว่าเป็นผู้มีความประพฤติไม่ค่อยเรียบร้อย บางคนสร้างปัญหาและความหนักใจให้กับผู้บริหาร

สำหรับด้านบุคลิกภาพ ของครูพลศึกษานั้น ผู้บริหารระบุว่าต้องการครูพลศึกษาที่ แต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อยรู้จักกาลเทศะตรงต่อเวลามีสุขภาพที่ร่างกายสมบูรณ์ได้การออกกำลังกายต้องปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันเคร่งครัดต่อระเบียบวินัยเป็นบุคคลเรียบร้อย ไม่กินเหล้า เล่นการพนัน สูบบุหรี่ มีความสามารถในการกีฬา เอาใจใส่ต่อการทำงานดี เป็นผู้ตื่นตัวที่จะแสวงหา

ความรู้ย่อมเสมอ ครูพลศึกษาควรมีความสามารถทางกีฬาทุกประเภท และสามารถสอนได้ แต่ควรมีทักษะอย่างคือน้อยหนึ่งอย่าง ในการสอนพลศึกษาให้ได้ผลดีนั้น ครูพลศึกษานอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านวิชาการ จะต้องรู้จักการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนได้ดี และมีความรู้ความเข้าใจในตัวผู้เรียนเป็นอย่างดี เพื่อจัดกิจกรรมพลศึกษา ได้ถูกต้องตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนในแต่ละระดับ

นอกเหนือจากงานสอนพลศึกษาแล้วครูพลศึกษาควรสามารถรับผิดชอบกิจกรรมอื่นๆ ภายในโรงเรียนได้ดีด้วย เช่น กิจกรรมยุวกาชาด กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี การบริหารกายของโรงเรียน การส่งนักกีฬาไปแข่งขันนอกโรงเรียน กิจกรรมกีฬาเพื่อนันทนาการ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และการปกครองนักเรียน

ไพรัช ปานอุทัย (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่เป็นอยู่ และที่พึงประสงค์ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 5 จำนวน 7 ท่านคือ ด้านวิชาการ ด้านการสอน ด้านการจัดกิจกรรมของพลศึกษา ด้านคุณธรรมและการประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการกีฬาและความสามารถทางกีฬาพบว่าผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์จัดลำดับความสำคัญคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาเรียงตามลำดับดังนี้คือ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสอน ด้านการจัดกิจกรรมทางพลศึกษา ด้านการกีฬาและความสามารถทางกีฬา และด้านวิชาการ

ชลธิชา สิวินทร์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 4 พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ มีสุขภาพแข็งแรง มีอารมณ์ดี และแต่งกายสะอาดเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ
2. คุณลักษณะด้านคุณธรรมและความประพฤติ ได้แก่ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบ
3. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ได้แก่มีความเป็นกันเองกับนักเรียน ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีปัญหาและรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยความจริงใจ
4. คุณลักษณะด้านวิชาการ ได้แก่ มีความสามารถใช้อุปกรณ์พลศึกษาได้อย่างคล่องแคล่วมีความสามารถในการปฏิบัติทักษะกีฬาเกี่ยวข้องกับการสอนวิชาพลศึกษาเป็นอย่างดี
5. คุณลักษณะด้านการสอน ได้แก่ การชี้แจงข้อบกพร่องในการเรียนให้นักเรียนทราบและเข้าใจข้อบกพร่องของนักเรียนได้ดี สามารถยกตัวอย่างประกอบการสอน ได้ชัดเจน และเข้าใจง่าย และสามารถใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

คาลเซิล และจอห์น (โพธิ์ทอง จิตอ่อนน้อม, 2529 : 31 ; อ้างอิงมาจาก Cassel and John, 1960 : 119-124) ได้ทำการวิจัยคุณสมบัติและคุณลักษณะของครูพลศึกษาโดยการสัมภาษณ์บุคคลอาชีพต่าง ๆ ในแคลิฟอร์เนีย พบว่า ครูพลศึกษาที่ดีต้องมีคุณสมบัติและคุณลักษณะ ดังนี้

1. ต้องรู้เนื้อหาที่ตนเองสอนเป็นอย่างดี
2. มีความสนใจนักเรียนแต่ละคน
3. เคารพในตัวนักเรียนและเป็นที่เคารพของนักเรียน
4. มีความสามารถในการจูงใจกระตุ้นให้นักเรียนคิดเป็น
5. สนใจและทำให้วิชาที่ตนเองสอนนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. มีความสามารถในการใช้ภาษาแต่งกายสุภาพเรียบร้อย
8. มีความยุติธรรมซื่อสัตย์
9. มีอารมณ์ขันควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี

ไมซัล และเวบบ์ (Myale and Webb, 1967 : 75-81) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสนใจของนักเรียนหญิงต่อบทเรียนพลศึกษา โดยใช้แบบสอบถามนักเรียนหญิงจำนวน 500 คน ในโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์การสอนวิชาพลศึกษา ครูพลศึกษาและสถานที่ ปรากฏว่า นักเรียนจะสนใจเรียนวิชาพลศึกษามากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับแผนการสอนของครูและการจัดบทเรียนและกิจกรรมที่เหมาะสม ตรงกับความสนใจของนักเรียนเป็นสำคัญ

ซิลเวสเตอร์ (Silvester, 1969 : 33-36) ได้ศึกษาถึงทัศนคติต่อการพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนปรากฏว่า ครูที่ไม่มีความรู้ทางพลศึกษาส่วนใหญ่จะปล่อยให้ นักเรียนเล่นตามลำพัง เพราะไม่มีหลักการและวิธีการสอนพลศึกษา ครูที่ได้ศึกษาวิชาพลศึกษามาโดยตรงจะมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา และครูที่มีวุฒิปริญญาจะมีความเข้าใจหลักการและวิธีการสอนทางพลศึกษาได้ดีกว่า

บูเชอร์ (สมชาย กล้าเวช, 2528 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Bucher, 1972 : 560) ได้สำรวจคุณสมบัติของครูพลศึกษาที่เด็กวัยรุ่นเชื่อว่ามีความจำเป็นในวิทยาลัยพบว่า ครูพลศึกษาที่มีความคิดดี มีความสำคัญมากที่สุด รองลงไปได้แก่ การทำงานร่วมกับกลุ่มได้ดี มีความรู้และทักษะมีความสุภาพเรียบร้อย และความประพฤติมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปส่วนรูปร่างหน้าตาและความแข็งแรงที่จะเป็นนักสู้ที่ดี มีความจำเป็นน้อยที่สุด

ดอทรี (Doughtrey, 1973 : 68) ได้กล่าวถึงงานวิจัยของ จอน มาร์เจอร์ (John Murriger) ซึ่งเขียนในหนังสือ " Director of Physical Education " โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ใหญ่และผู้บริหาร 70 เมือง เพื่อให้เขาตอบว่า ครูพลศึกษาที่เขา

ปรารถนาควรมีคุณสมบัติเช่นไร คำตอบตามแบบสอบถามสรุปได้ว่า ครูพลศึกษาที่ปรารถนาต้องมีลักษณะดังนี้

1. มีบุคลิกภาพที่ดี ลักษณะที่ดี และอารมณ์มั่นคง
2. มีวุฒิทางพลศึกษาก่อนที่จะทำการสอนพลศึกษา
3. มีภูมิหลังทางด้านวัฒนธรรมกว้างขวาง
4. เข้าใจและชื่นชมสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการสอน
5. สนใจในการสอนเด็กมากกว่าการสอนเนื้อหา
6. มีรากฐานในการวางแผนเกี่ยวกับการเรียนรู้ คือ ความรู้เกี่ยวกับความเจริญเติบโต

ของเด็กและพัฒนาการของเด็ก

7. มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์กับเด็กเพื่อนครูและผู้ปกครอง
8. เข้าใจภาระหน้าที่ของงานพลศึกษาที่หลักสูตรได้กำหนดและสนใจโปรแกรมทั้งหมด

ของโรงเรียน

9. สนใจวิชาชีพของตนเอง และพยายามปรับปรุงวิชาชีพ
10. สามารถบอกความหมายทางการพลศึกษาแก่คนอื่น ๆ
11. สาขิตกกิจกรรมที่น่าพอใจแก่เด็ก
12. มีคุณสมบัติในการสาขิตกทักษะเบื้องต้นและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของกิจกรรม

พลศึกษา

เซนทรา (Centra, 1978 : 35) ค้นพบว่าจากการให้นักศึกษาประเมินผลการสอนของอาจารย์โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์จำนวน 900 คน จาก 100 วิทยาลัย ในอเมริกาที่ใช้ The Student Instruction Report สรุปผลว่า อาจารย์ที่สอนในปีแรกหรือปีที่สองจะมีประสิทธิภาพในการสอนน้อยที่สุดอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนโดยเฉลี่ย 3-12 ปี ได้รับการประเมินในระดับสูงที่สุดในขณะที่อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปีจะค่อย ๆ ลดประสิทธิภาพในการสอนน้อยลงจากการประเมินการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษาตามจำนวนปีของประสบการณ์ในการสอน

สมิท (สมชาย กล้าเวช, 2528 : 21 ; อ้างอิงมาจาก Smith, 1981 : 1537-A) ได้วิจัยกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาครูพลศึกษา ชาย หญิง พบว่าคุณลักษณะที่สำคัญในการคัดเลือกคือ

1. คุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ
2. คุณลักษณะทางด้านวิชาชีพ
3. ความร่วมมือกับครูในโรงเรียน

จากงานการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ครูพลศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องมีคุณลักษณะ 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการจะต้องมีความรู้ที่ดี ทั้งในด้านวิชาการศึกษาทั่วไปและวิชาพลศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสามารถจัดระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมและมีกิจกรรมพลศึกษาที่หลากหลาย ด้านบุคลิกภาพ ร่างกายสติปัญญาอารมณ์สังคมและนิสัยต้องร่าเริง ด้านจริยธรรมและคุณธรรม อาชีพครูถูกสังคมให้การยกย่องเป็นปูชนียบุคคล เป็นกัลยาณมิตร ครูต้องมีจิตใจสูง มีความพอดี ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีการสัมพันธ์ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนครู และบุคคลทั่วไปในชุมชน มีความจริงใจและเป็นกันเอง

กรอบความคิดในการวิจัย

